

Doktor Spock – en av världens mest lästa författare

Thomas Maier. **Dr Spock. An American life.** 518 sidor. New York–San Diego–London: Harcourt Brace & Co, 1998. ISBN 0-15-100203-7.

Recensent: Hugo Lagercrantz, professor, Astrid Lindgrens barnsjukhus, Stockholm.

I höstas dog dr Benjamin Spock nästan 95 år gammal. Kanske dagens föräldrageneration inte alltid känner till dr Spock, men de flesta i den generationen i västvärlden torde ha danats av hans råd. Hans bok »Sunt förnuft i barnavård» är världens mest sålda bok efter Bibeln. Två av tre barnfamiljer i USA har haft hans bok och förlitat sig på den. I Sverige har den också kommit ut i ett flertal upplagor. Nu har en omfattande biografi om dr Spock utkommit.

Införde tolerans i barnuppfostran

»Sunt förnuft i barnavård» utkom första gången år 1948. Boken gav en känsla av befrielse. Tidigare rådde föreställningen att barn skulle fostras i en sträng behavioristisk anda. När barnet gjorde något fel skulle det få smisk, beteendet skulle styras som hos en Pavlovs hund. Barnet skulle matas och läggas vid bestämda tider och pottränas noggrant. Spock var psykoanalytiskt utbildad. Han lärdes upp av Freuds disciplin, varav flera hade flytt till USA från Wien. Spock tillämpade idéerna om orala, anala och genitala stadier. Han förstod att ett spädbarn har ett starkt sugbehov och gick emot den gängse läran att händerna skulle bindas för att hindra barnet att suga på tummen, eller att barnet som inte ville sitta på pottan skulle straffas. Spock som växte upp i ett anglosachsiskt hem i Yale hade en stor förmåga att integrera de nya idéerna och anpassa dem efter amerikanska förhållanden. Han införde en större tolerans för barnets behov och drifter. Matningsrutiner, regler om sänggående m m mjukades upp. Han var en vänlig och förstående barnläkare som förstod att mycket av barnläkar-konsten går ut på att informera och stötta föräldrarna. Han var alltid tillgänglig

på telefon utan extra kostnad. Man förstår att han också var en liberal demokrat, som stödde progressiva presidentkandidater. Han marscherade sida vid sida med Martin Luther King, och han fängslades i samband med en demonstration mot Vietnamkriget. Enligt konservativa republikaner är dr Spock ansvarig för den amerikanska efterkrigs-undomdomens förfall.

Ofta ovetenskapliga råd

Varför blev Spocks bok så populär? Hans råd är inte särskilt konsekventa. De ändras från upplaga till upplaga. De är sällan vetenskapligt baserade. Spock måste anses vara delansvarig för att man började lägga barn på mage i stället för på rygg, vilket ledde till att tusentals barn dog i onödan av plötslig spädbarnsdöd. Han ansåg att bukläge var bättre för höfterna och för den psykologiska utvecklingen. I den sista upplagan pläderar Spock för att alla barn ska äta vegankost, vilket lett till en rad protester.

Men Spocks bok är genial av två skäl. Den innehåller ett omfattande register med svar på alla tänkbara frågor om barnets normala utveckling och avvikelser, alltifrån pottränning, nagelbitning och information om barnets vanligaste sjukdomar. Alla dessa sökord besvaras på ett sätt: »Don't worry or ask your doctor.» Det andra skälet till att boken uppskattats i USA är en inlevelseförmåga i den unga familjens problem. Det matvägrande barnet var ett av de fundamentala problemen för dagens mormorsgeneration. Man ser framför sig en ung mamma och en förmanande mormor truga i sin 3-åring mat. Barnet spottar och fräser och intresserar sig för allt annat än matburkens välkomponerade innehåll. Stämningen är desperat när pappan kommer hem från jobbet. Hur skall man nu bära sig åt enligt dr Spock. Jo, pappan skall sätta på sig rocken igen och köra ut sin Chevrolet. Sedan skall han åka runt kvarteret med sin bil. Varje gång den tredskande 3-åringen får se pappas bil stoppar mamma eller mormor en sked mat i munnen med framgång, och familjelyckan återställs.

En barnuppfostrans idéhistoria

Den här boken ger bitvis en fascinerande exposé över barnuppfostrans idéhistoria. Hur vi uppfostrar våra barn formar ju vårt samhälle, men detta har ägnats förvånansvärt lite intresse av historikerna. Men tyvärr domineras denna

500-sidiga volym mer av en veckotidningsartad biografi om hustruns alkoholproblem och Benjamin Spocks komplicerade relation till sina egna barn. Författaren verkar ha haft en ambition att ge en motbild av Benjamin Spock, som den perfekta barnläkaren med de rätta politiska åsikterna. Tack och lov hade också Spock sina svagheter och tillkortakommanden, men jag tycker inte att det är värt att odsla ett par hundra sidor på detta. •

Boknotiser

Joan Davidsson. **Primärvård – en vårdnivå.** 175 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1998. Pris 288 kr. ISBN 91-44-00828-7.

Jan Degerfält. **Strålbehandling. Historik – fysik – omvårdnad.** 204 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1998. Pris 288 kr. ISBN 91-44-00308-0.

Sari Roth-Roemer, Sharon Robinson Kurpius, Cheryl Carmin, eds. **The emerging role of counseling psychology in health care.** 465 sidor. New York–London: W W Norton, 1998. Pris £33. ISBN 0-393-70268-5.

Peter Allebeck, Finn Diderichsen, Töres Theorell. **Socialmedicin och psykosocial medicin.** 2:a upplagan. 198 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1998. ISBN 91-44-00612-8.

Psykologi och religion. Valda skrifter av C G Jung. 573 sidor. Stockholm: Natur och Kultur, 1998 kr. Pris ca 520 kr. ISBN 91-27-05783-6.

Lars Hammarin. **Bot och botare i Jämtland och Härjedalen.** 342 sidor. Östersund: Jamtli Förlag, 1998. ISBN 91-7948-151-5.

Jane Cars, Birgitta Zander. **Samvaro med dementa. Råd till anhöriga och vårdbiträden om förhållningssätt.** 128 sidor. Stockholm: Gothia, 1998. ISBN 91-7205-163-9.

Bo Bille, Bo Larsson, Jane Carlsson. **Migrän och spänningshuvudvärk hos barn och tonåringar.** 111 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1998. ISBN 91-44-00770-1.